

Målbeskrivelse for utdanning i familierapi for barn og ungdom

Målbeskrivelsen for den toårige utdanningen i familierapi er dekkende for læringsmålene som omhandler terapiutdanning i den nye spesialistutdanningen for leger i spesialisering, se vedlegg 1. Målbeskrivelsen er basert på anbefalinger fra Institute of Family Therapy (IFT) om innhold i utdanning i familierapi.

Bakgrunn og formål

I familierapi er systemet barnet eller ungdommen inngår i særlig viktig. En forsøker å forstå individet ved å se på helheten av relasjoner barnet eller ungdommen er en del av.

Utdanningen vektlegger klinisk anvendelse av teori og metoder i arbeid med familier med forskjellig type problematikk. Gjennom utdanningen blir studenten bevisst klient – terapeutrelasjonen og den terapeutiske prosess. Videre utforskes bruk av egen person i terapeutisk arbeid med individer, par og familier. Gjennom de forskjellige arbeidsmetodene i utdanningen oppøves ferdigheter i skriftlig fremstilling av egne erfaringer og ideer, teoretiske vurderinger og klinisk materiale. Det legges også vekt på utvikling av familierapeutiske tilnærminger tilpasset egen arbeidssituasjon.

Utdanningen gir en innføring i grunnleggende begreper og sentrale teorier innen systemforståelse og relasjonstenking, og knytter dette opp til terapeutiske holdninger og metodiske tilnærminger slik den praktiseres nasjonalt og internasjonalt. Dette omfatter både tradisjonelle teorier innenfor familieteori og samarbeidende terapiformer med utgangspunkt i en sosialkonstruksjonistisk forståelse. Kunnskap om barn og unges utvikling og sosiale forståelse vektlegges. Det tilstrebes å ha en åpen og undersøkende dialog og ideutveksling mellom ulike forståelsesformer og terapitilnærminger. Utdanningen setter aktuelle teorier inn i en vitenskapsfilosofisk sammenheng og fokuserer på etiske dilemmaer knyttet til grunnlagsforståelse.

Selv om utdanningsprogrammet er metodespesifikt, har det et overordnet mål å utvikle deltakernes kompetanse med utgangspunkt i hele bredden av de behandlingsoppgaver som en spesialist møter innenfor psykisk helsevern for barn og unge. Undervisning og veiledning vil ha et metodespesifikt fokus, men utviklingspsykologisk kunnskap og andre sentrale prosesser skal også ha en viktig plass. I undervisning og veiledning inngår tilegnelse av grunnleggende terapeutiske holdninger, kunnskaper og kommunikasjonsferdigheter med vekt på å få til samarbeid med familien.

Læringsmål

Etter gjennomført utdanning skal legen i spesialisering ha tilegnet seg:

Kunnskap:

- Familieterapiens historie.
- Vitenskapsfilosofi og erkjennelsesteori. Verdimeslige premisser og etiske perspektiv i familieterapi.
- Grunnlagstenkning i behandling. Hva skaper forandring?
- Innføring i aktuelle teorier, begreper og metoder i familieterapi.
- Ulike måter å forstå barn og ungdoms psykiske helse og helseproblemer i kontekst

Ferdigheter:

- Trening på klinisk anvendelse av teori og metoder i arbeid med familier med forskjellig type problematikk.
- Trening på å kunne forstå og anvende systemisk tenking i arbeidet med familier og det profesjonelle nettverket.

Generell kompetanse:

- Klient – terapeut relasjonen og den terapeutiske prosess.
- Kandidaten kan integrere kunnskap og ferdigheter i videreutvikling av en integrert personlig terapeutisk holdning.
- Kandidaten har et reflektert forhold til egne holdninger og verdier og betydningen dette har i arbeid med mennesker som søker profesjonell hjelp
- Utvikling av familieterapeutiske tilnærminger tilpasset egen arbeidssituasjon.
- Skriftlig fremstilling av egne erfaringer og ideer, teoretiske vurderinger og klinisk materiale.

Etiske refleksjoner vektlegges gjennom utdanningen

Målgruppe

Leger i spesialisering i barne- og ungdomspsykiatri. Seminarene kan være åpne for psykologer og profesjonsutøvere med helse- og sosialfaglig høgskoleutdanning med relevant tilleggsutdanning (klinisk spesialisering, mastergrad eller tilsvarende) og klinisk erfaring. Søkere må arbeide direkte med barn og ungdoms psykiske helse under utdanningen, der møter med familier inngår som en vesentlig del.

Samlingsbaserte kurs

Den teoretiske delen av studiet blir organisert med to dager undervisning hver måned, 10 samlinger per år over fire semestre. Undervisningen veksler mellom forelesninger og studentens egen muntlige deltakelse, øvelse og refleksjon. Veiledningen vil inkludere videofremvisning og veiledning på kasus, med hovedvekt på veiledning i grupper.

Arbeidsformer

- Presentasjon av teori og metoder gjennom forelesninger og diskusjoner.

- Arbeid i grupper med aktuelle temaer og spørsmål.
- Praktisering av kliniske intervjuetnikker.
- Utprøving av roller som intervjuer, observatør og intervjuobjekt.
- Arbeid med egne historier, bl.a. med genogram og skulpturering.
- Rollespill av arbeid med klienter og med ulike terapeutiske tilnærminger.
- Presentasjon av kliniske videoer som viser aktuelle terapeutiske metoder.
- Arbeid med studentenes kliniske videoer sett i forhold til teori, metodisk tilnærming og etiske spørsmål.

Sammensetning

Gruppene bør være gjennomgående med faste deltakere.

Klinisk arbeid

Det blir lagt vekt på den kliniske delen av utdanningen, slik at studentene kan:

- utvikle familieterapeutiske holdninger og ferdigheter
- integrere teori og praksis i størst mulig grad
- utvikle sin personlige og terapeutiske arbeidsmåte gjennom samspillet mellom undervisning, selvstudier, klinisk praksis og veiledning

Veiledning

I tillegg til samlingene skal hver enkelt deltager få minst 65 timer veiledning, hovedsakelig i gruppe, men også individuell veiledning. Gruppeveiledningen foregår i gruppe med inntil 6 deltakere. Det kreves at alle deltakerne i gruppen må være aktive både ved å fremlegge egne saker og i drøftinger av de andres terapier. Veiledningen skal i hovedsak gis i forhold til video- eller lydbåndopptak som deltaker har gjort av egen terapi med barn/ungdom. Veiledningsprosessen skal være basert på studentens praksis med familier. Veilederens oppgave er blant annet å hjelpe studenten til å knytte teori fra utdanningen til studentens kliniske virksomhet. Veileder må derfor ha god kjennskap til utdanningens innhold og progresjon.

Krav til veiledere

- Godkjent veileder fra egen fagforening der hvor slik godkjenning finnes.
- Minst fem års praksis som familieterapeut.
- Egen videreutdanning/spesialisering i familieterapi.
- Minst 40 timers praksis med å gi veiledning i familieterapi.
- God kjennskap til relasjons- og systemorientert teori og utvikling innen fagfeltet

Krav til klinisk praksis

I utdanningstiden skal studentene være i minimum 50 % stilling der endringsarbeid med familier eller familieterapi utgjør en vesentlig del av behandlingen. En utprøving av nye tilnærminger i direkte klientarbeid må skje gjennom kvalifisert veiledning.

Den kliniske delen blir ivaretatt ved at studentene:

- er i en arbeidssituasjon der møter med familier inngår som en vesentlig del

- mottar veiledning på eget familieterapeutisk arbeid
- legger frem eget klinisk materiale i forbindelse med teorigjennomgang
- får trening gjennom rollespill og gjennomgang av videoer fra eget behandlingsarbeid
- har klinisk eksamen der studenten presenterer videoopptak fra eget klinisk arbeid og blir eksaminert av ekstern og intern sensor

Litteratur

Undervisningen bygger på den til enhver tid gjeldende litteraturliste.

Vedlegg 1

Læringsmålene på Hdir sine sider:

https://helsedirektoratet.no/Documents/Godkjenning_og_auorisasjon/Spesialistutdanning/Læringsmål_og_læringsaktiviteter_for_LIS_2-3/Barne-og_ungdomspsykiatri_versjon_1.0_publicert_30.8.2018.xlsx

Læringsmål 022 og 023 med utdypende tekst i den nye spesialistutdanningen lyder:

(022) Beherske basale ferdigheter i systematisk psykoterapeutisk behandling og samtalebehandling av barn og ungdom med ulike problemstillinger over kortere og lengre tid og forstå den psykoterapeutiske prosessen og veiledningsprosessen.

Utdypende tekst: Læringsmålet oppnås gjennom behandling av barn og ungdom med psykoterapeutisk metode under psykoterapiveiledning.

(023) Selvstendig kunne anvende elementer og intervensjoner i en anerkjent spesifikk psykoterapimetode.

Utdypende tekst: Psykoterapiutdanning oppnås gjennom utdanning i 2 år i valgt metode og systematisk psykoterapiveiledning. Eksempler på aktuelle metoder er psykodynamisk orientert psykoterapi, kognitiv metode, familieterapi og gruppepsykoterapi.

I fanen «Anbefalte læringsaktiviteter V1», er det oppført under Prosedyrer og Terapeutiske metoder «Gjennomført 2-årig godkjent psykoterapiutdanning i valgt metode».